

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Caroli Scribani E Societate Iesv Medicvs Religiosvs De Animorvm Morbis Et Cvrationibvs

Scribanius, Carolus

Antverpiæ, 1618

XLVI. Delationes è suspicionibus natæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46194](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46194)

ori, vt non patiatnr tales impunitos abire. nec in hospitibus ipsis à feria maturaq; monitione abstineat. In domiciliorum etiam mutationibus, cauendum sedulò ne quacunq; è caussa in aliorum mores curiosius inquiramus; ne & narrantibus detractionum causam præbeamus, & nos ipsi varijs postmodum circa tales suspicionibus ac diffidentiis iactemur.

Cauendum etiam, ne quas quisque patitur difficultates, etiam consilij & auxiliij prætextu, in aliorum promiscuè sinū profundat, cum ferè graues his rebus detractiones misceantur. quare siquæ nos necessitas premat, Superior consulendus erit, aut domesticus Confessarius, aut si quis vir grauis prudensq; in ea familia sit, de cuius integritate, fide, secretique custodia nulla ratio dubitandi sit. in qua tamen ab omni detractionum genere abstinendum erit, maximè si Superior inuoluatur.

CAPVT XLVI.

Delationes è suspicionibus natae.

SIne illæ verbo, siue scriptis litteris fiant, Snoxia in primis sunt. ac nescio an res vlla perniciosior, dum è suo iudicio singu-
li

li metiuntur alios, & consequentias è mente sua nectunt è quibusdam aut visis, aut auditis, quas pro testatis verisque venditant. immanis, planeque effera in Religione consuetudo. audita plerumque ab alijs, nulla penitioris cognitionis examinatione præmissa, nulla narrantis ac deferentis fide, & credimus ipsi, & spargimus. nec auditis contenti, aliud ex alio inferimus: & quæ intulimus, tanquam dicta factaque referimus. quæ si propius certiusque disquisuerimus, nec dicta, nec facta, ac nec cogitata quidem reperiemus. & faciles plerique ad has res sunt, parique qua credulitate sunt, facilitate ad scribendum sunt. indigna planè res religioso calamo, & quæ plus habet barbaræ feritatis, & gentilitiæ ac politicæ improbitatis, quàm religiosæ simplicitatis, aut zeli.

Neque ego video, quam in religiosa mente hæc res excusationem admittat. nimirum, Putabam, & verebar, ne Religio in hoc viro, dicto, facto, detrimentum pateretur. volui occurrere damnis venientibus. Excusationes ab odio, & impijs æmulationibus, vel ab insigni stolidaque impudentia natæ. Sanè in rebus potissimum grauibus, & quæ famam nominisque estimationem tangunt, non nisi certa testa-

taque dicenda esse, Christiana caritas monet. nam quis vel Sanctorum innoxius habebitur, si è suspicionibus ad delationes procurrendum erit? & quisnam delatorum horum est, qui sibi hoc euenire gaudeat? imò quis non ad similes delationes è suspicionibus natas perhorrescat? quis nõ inclamet, dignissimos hosce narratores scriptoresque omni poena esse? & quam veniã merebimur, qui quod in alijs damnamus, concedendum nobis arbitramur? & qua conscientia audet Religiosus non antè certissima & compertissima sibi, vulgare? aut socij sui, ac non rarò Superioris famam nomenque in dubium vocare? imitantur hi religiosam vocem, hyanæ sunt, & omni adeò Bonaso venenosiores, qui fecundissimos sociorum agros, & horreo Dominico natos, fœda oris calamiq̃ egerie sua, in steriles vertunt arenas, cineremque vento dispellendum.

Et hi non rarò sub sanctimonix quadam specie, bonique communis, in falsissimas delabuntur narrationes & suspensiones. & impingunt alijs crimina, errores, mores, quos nulla sæpe ætas, nulla postera virtus eluet. eoque magis nocent, quo speciem aliquam sanctimonix, ac religiosam modestix præferunt. Hæc enim ea sunt, quæ fi-
dem

dem verbis scriptisque faciunt. pulchra nimirum velamina, quibus nocentissima teguntur venena, nunquam virus positura. diræ Religionis pestes: quibus maximi quique viri, omni ætate, etiam in probatissimis Religionibus perierunt: cum fidem apud alios narrationibus scriptionibusque suis à suspitione promanantibus peperissent, maximè si apud Superiores.

Et sanè nullis hæc accusationes è tam dubijs incertisque initijs prognatæ, elui lacrymis aut pœnitentijs possunt. faciliorque in omni propè scelere venia, quàm in his delationibus esse debeat. fragilitate namque quadam humana reliqua propè perpetrantur; scriptiones narrationesque hæc, non nisi aut ex aperto, aut è tecto profiliunt odio, æmulaque virtutis aut dignitatis alterius improbitate. nostra omnia probatissima vellemus; aliorum, nisi è mente sint nostra, damnamus. si quid factum inconsultis nobis, improbum est, aut sanè minùs probum, probissimum licet re ipsa fuerit: si quid nobis auctoribus, solidissimum quamuis, ac minùs probum, prudentissimum ac probissimum continuò erit. Ut ad probitatem sapientiamque satis sit, venire è mente nostra; ad fatuitatem & improbitatem, venire è mente aliena.

Qq4

Que

Quæ reseo grauior est, quòd incertis ferè auctõribus, ignoratis saltẽm, vulnera hæc dentur: nec tueri se quisquam possit. nam si auctõr innotesceret, sæpe, imò plurimùm, ad calumniam detegendam, solius auctõris cognitio satis foret. qui priuato non rarò emolumento, aut è re quapiam subtracta, aut negata, è serijs aliorum monitionibus, è suspicionibus neglectæ aut præteritæ dignitatis, è priuatorum commodorum frustrationibus ducuntur, indequẽ ad narrationes, & scriptiones proliunt. Non vocasti in consilium, non secutus sententiam es, alium prætulisti, inopinanti illi hæc, aut præter spem euenerunt, alia omnia sibi sponderat, pollicebatur magna, excidit speratis. hinc illæ animorum tempestates & fluctus, quæ in illarum rerũ auctõrem tota deuomunt naufragia.

Infelix maximè Superiorum conditio. Concedis quidquid hoc hominum genus postulat: grauis plerumque sequitur offensio multorum, & in omnem prudentiam peccasti. & nullo propè beneficio hos vinces, nisi omnia concesseris. omnia concedere nec tutum, nec Religio permittit. negas? fulmina tibi, & iaculatæ calamo rupes metuendæ sunt.

Infortunata etiam inferiorum ratio, si quan-

quando in Superiorem facilem ad suspiciones, aut ad delationes è suspicionibus natas, inciderint: qui nec narratores, nec scriptores hosce comprimit; nec antequã ad fidem & monita profiliat, accuratiùs rem disquirat; aut facilis ipse ad suspiciones, inferiorum dicta & facta in deteriorem semper partem interpretatur. è qua re præter perpetuam mentis anxietatem, ingens diffidentia nascitur. è quo illud etiam prouenit, vt cum fidem apud Superiorem inferior non inueniat, animos ad magna properantes deponat, laborem fugiat, ignauumque otium sectetur, alienaque à Superiore mente, etiam in obedientia tepescat, amore omni ac reuerentia pulsa. vnde magna oblocutionum porrigitur materia, indignationum, amulationum, contemptus, odiorumque tandem, ac immanium vbique detractionum, nulla habitatione conscientie aut Dei. insidias nimirum, fraudibus, credulitate nimia, opinionibus falsis, euentis commentis structas, paribus artibus propulsare conatur.

È qua re omnium succedit turbatio, miscentur infima summis, ac quasi in domestico ferro ac veneno, intuta infidaque sunt omnia; metu, terroribus ac sollicitudine plena. nulla quies animis, nulla fides

Qq 5 vlli,

vlli, trepidatio ac doli omnium mentes occuparunt; & ille iam solertissimus, prudentissimus ac felicissimus habetur, qui quacunque demum arte socium prostravit. veris an falsis, iuxta habetur. satis est vicisse, hostem strauisse. quod vbi euenit, non tam iam Religio, quam gentilitia quædam Principis aula est: in qua ille primus maximusque, qui per calcatos plurimos deuenit ad summa, ipse fors non multo post calcandus. ea ferè in his dolis vicissitudo rerum est. non perennant hæ machinationes. & plerumque socij talium in tuam insurgunt perniciem. neque enim diu in malo stare societas solet; & quos coniunxit, disiungit improbitas, eadem vtriusque causa.

Est autem hoc vitium eo deterius quolatiùs patet. vt audeat Hieronymus:

*Epist. ad
Colan-
riam.* Pauci admodum sunt, qui huic vitio renuntiant: raròq; inuenies qui ita vitam suam irreprehensibilem exhibere velint, vt non libenter reprehendant alienam. tantæque huius mali libido mentes hominum inuasit, vt etiam qui procul ab aliis vitiis recesserunt, in istud tamen quasi in extremum diaboli laqueum incidant. Tu verò hoc malum ita effuge, vt non modò ipse non detrahas, sed nec alij quidem detrahenti aliquando credas.

Reme-

Remedia.

A Superiore maximè pendent: qui si difficilis ad fidem præstandam delationibus fuerit, non magna delatores hi damna dabunt; minora etiam, si seriò narratas res examinauerit, & vbi falsa deprehenderit, non patiat impunitos abire auctores. cuius rei si exempla aliqua illustria dederit, nemo facile è suspicionibus ad accusationes deuolabit: at vbi viderit, non tantùm impunitos, sed & præmio quasi decoratos delatores hos abire, facilesque illis aures animumque præberi, fidemque adhiberi, ac optimos quosque falsis his delationibus circumuentos iacere inglorios; ad ea mentem calumniæque applicant, ad quæ serio, maturo, seueroque Superiore nunquam descendissent.

Quòd si Superior ipse malo hoc laboret, naturaque feratur in suspensiones nulla ratione firmatas, fidat nemini, ac ne familiarissimo quidem, ipsaque iam illi probitas suspecta sit, ametque ambiatque hos scriptores narratoresque; nihil reliquum est, quàm vt tales aliis quàm Superioris functionibus distineantur. quòd si in supremo capite resideat hoc malum, ad preces ac
Deum

Deum confugiendum erit, qui solus huic malo remedium adhibere potest.

Proderit in primis, si in omni delatione, tacitus apud se Superior cōsideret, eadem grauioraque è paribus initiis ac suspiciōibus de se dici posse. se proinde si delati loco statuerit, cogitaueritq; quid in simili causa concedi sibi vellet, non magno negotio remedium malo reperiet.

CAPVT XLVII.

Credulitas nimia in delationibus.

Ingens, maximè in Superiore, malum, cū facilis in delationes, credulus in narrata, descendit in executiones falsis sapè delationibus innitentes. præproperum vitium, quo nō pauci magnorum circumuenti, exercitus, respublicas, regna & imperia in vnam secum ruinam traxerunt, omnibus ipsi, ac vita demum exuti. Cadūt hoc malo primi exercituum ductores, primi in toga, primi in muneribus, & à purpura primi: cū faciles in criminationes Principes, antè perimunt, bonis fortunifque exuunt, exilio damnant, quàm ex verorem intellexerint; luuntque post præpropera consilia ex credulitate nata, sera &
non